

Locuint'a Redactorului :
si
Cancelari'a Redactiunii :
e in
Strat'a Morarilor Nr. 13.

Editorile nefrancate nu se voru
mai decât numai de la corosponden-
tii reguli ai „Federatiunii“
trădii tramisi si republished se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnal politiciu, literariu, comercialu si economicu.

Va esî Marti-a, Joi-a, Sambet'a si Dominec'a, demanet'a.

Invitare de prenumeratiune

la

FEDERATIUNEA

pre patrariulu IV (opt.—dec.) 1868.

Incepandu-se treiluniulu alu IV (opt.—dec.) a. c., rogâmu pre p. t. doritorii de avè acestu diurnal, sê binevoiesca a gradbi cu prenumeratiunea, pentru ca de parte sê ne scim u orienta in privin- ta nrului exemplarielor ce vomu avè a tipar, éra de alta parte sê potemu incun- giură ori-ce neregularitate in speduirea diur- mului. Totu-deodata rogâmu pre acei p. t. omni, cari sunt in restantia cu pretiulu de prenumeratiune, si alu căroru numeru este tam marisoru, sê nu intardia a-si rafină so- cotele, ca sê nu ni sê mai adaugă greutâtile si d'in acésta parte.

Condițiunile de prenumeratiune, rema- menele d'in fruntea diurnalului

Redactiunea.

Pest'a, 8/20 opt. 1868.

Noulu proiectu de lege in caus'a natiunale, presintat de deputatii Kerkápolyi si Horváth si primiu — in câtu scimu pan'acum'a — de Ibasea desbaterilor speciali in sinulu comisiunei de 40, este acum innaintea nostra. Lu-impartesim mai la vale si etitorilor nostri, facandu sê-i premerga unu scurzu raportu despre siedint'a de sambata a comisiunei, d'impreuna cu raportulu si proiectulu subcomisiunei de 11, pentru ca asemenandu-le, sê-si pota dà totu omulu parerea a sup'r'a loru. In nrulu viit. vomu republică si proiectulu deputatilor romani si srbi, pentru ca sê le aiba totu insulu innaintea ochilor.

Apretiandu la tempulu său proiectulu subcomisiunei si alu deputatilor romani si srbi, si dechiarandu-ne franeu pentru celu d'in urma, ar' urmă consideram acum mai de aprope proiectulu celu nou, alu deputatilor Kerkápolyi si Horváth. — Elu inse nu merita neci câtu am facutu traducandu-lu. Elu este insult'a cea mai abominabile, ce se arunca in fat'a natiunilor, cari facu majoritatea poporatiunei in Ungari'a, elu vre sê ne asecure ace'a ce nice absolutismulu celu mai rigidu n'a potutu rapì de la noi. Totu-si acestu proiectu de lege, dîsu in batjocura „pentru egalea indreptatîre a natiunalitâtilor“ si are si partea sa cea buua, ca tote retele d'in lume. Numne acestu fêtû monstruosu, alu unui simtiu de dreptate, cum ti-lu poti reprezentă numai in omenii cei majorbiti de dorulu de a suprematisa side a asupr'i, este acomod atu pentru a sterge si cea d'in urma cetia de pe ochii acelora, cari se mai leganau in credint'i, si promisiunile si afidările ungurilor sunt sant'a scriptura. Acestu proiectu de lege s'a dîsu că este sfusulu parerilor si dorintielor guvernului ungu- rescu, si pan'acum nime n'a demintst'u acésta aser- tare. Ei bine mai este vr'unu sufletu de romanu, care cetindu proiectulu atribuitu guvernului, sê nu veda, că unde tindu fratii de la potere? Sê nu se mai imagesca neci unu romanu! Dupa ce ne usurpara tote drepturile, ei vinu acuma a-si bate jocu de noi, a-si bate jocu de majoritatea poporatiunei

care au sustinutu tier'a de atâti-a seculi prin sacri- ficarea sangelui si averei sale! Nu ne indoim, că barbatii natiunei noastre din diet'a Ungariei voru sei aperă onorea si drepturile natiunei romane si fatia cu acésta noua insulta. Apoi lasa sê taia diet'a ungu- rescu si cestiunea acésta cum i va placè. Intr'unu statu constitutiunalu, poporele nu se potu obligâ la observarea unei legi aduse fără de concursulu loru, de câtu dora numai prin fortia bruta; éra unde se aplică mesur'a ast'a, de constitutiunalismu n'ai ce vorb'i, ci ai sê te mangâi: că mai curendu si-au datu preste capu asupriorii de câtu cei asupruti.

Comisiunea in caus'a natiunalitâtilor

s'a adunatu in 17 I. c. la diece ore a. m. sub presiedint'a lui Somssich. Ministrul presiedinte c. Andrásy si ministrul de cultu b. Eötvös au asistat la acésta siedintia, care fù un'a d'intre cele mai interesante. Doreș că la aceste nu sunt de fatia steno- grafii, si asiè suntemu constrinsi a compunc unu re- portu sumariu numai dupa imparțirile vorbale ale unor deputati.

Dupa ce s'a cetitu cele doue proiecte de lege (a comitetului de 11, si a lui Horváth-Kerkápolyi), dep. Branovaczky pretinse, sê se ceteasca si proiectulu aceloru 26 deputati natiunali, romani si serbi, sub titlulu: „Proiectu de lege pentru regularea si asecurarea natiunalitâtilor si limbelor tierei in Ungari'a.“

Dupa ce s'a cetitu si acestu proiectu, Nyáry — ca fostulu presiedinte alu comitetului de 11 — incepù desbaterea generala propunendu, ca reportul comitetului sê se iec de baza pentru desbaterea speciala. Intr'o cuventare mai lunga desfasurâ parerca, că comitetul acestu-a avutu in vedere §. 23. alu constitutiunei belgice, conformu carui-a intrebuita- rea toturorul limbelor d'in tiera remane facultativa, si numai in referintele loru fatia cu administratiunea statului si a justitiei se potu regula prin legela- tiune. Diferitele natiunalităti d'in Ungari'a nu potu luà in nume de reu acésta prerogativa a limbelor magiare, ca idiom'a centralisatiunei, pentru că ea e limb'a celei mai inaintate natiunalităti in Ungari'a — in privint'a nedependintie si a civilisatiunei; acestu progresu limb'a nu lu-multiamcesce soiului său, ci mai vertosu revolutiunei, adeca protestantilor, cari cu eminentele loru sensu pentru libertate si cultura au datu intregului soiu magiaru acésta direptiune fa- vorabila.

La acestea replica Horváth, că propunerea sa purcede d'in aceleasi principie, căci ca ale comitetului de unu-spre-dice, acestu-a distinge numai individulu si statulu, ér' celu-a desvolta gradatul drepturilor limbelor cetatianului, a comunei, besericiei, administratiunei municipale, justitiei si a lega- tiunei, prin urmare incungura repetirea — si areta neposibilitatea, de a potu servă regularitatea justitiei pre langa mixtum compositum atâtoru limbe in afacerile juridice.

Miletics tiene o cuventare lunga in limb'a germana, prin care, provocandu-se la brosuri'a lui Eötvös despre garantiele monarciei austriace, areta, că cestiunea natiunalitâtilor in Ungari'a s'a nascutu d'in lips'a reala si d'in consciint'a locuitorilor, ér' nu prin agitatiune. Miletics pledeza pentru proiectulu deputatilor natiunali, conformu carui-a natiunali- tatea ca atare se garanteze prin lege, si nu sê se asecureze drepturile limbelor cetatianilor singu- rateci, căci acestea esista si n'a lipsa de o lege speciala. Miletics cere teritorie natiunale ca in Elvetia si nu recunosc domnia limbei magiare.

Lui Miletics i-responde Zsedényi, că situa- tiunea Ungariei cu locuitorii săi de limbe diferite nu concede realizarea ideei statului magiaru pana in ultimele sale consecintie, — dar' pentru aceea situatiunea Ungariei nu e astu-feliu, ca natiunalitătile să re- nege acésta patria. Legelatiunea Ungariei a cuprin- su totu-de-un'a cu amore egală tienuturile locuite de romani, srbi, slovaci, germani, ca si cele locuite de rasea magiara, dar' totu-de-un'a sub conditiunea, sê nu pericliteze unitatea politica a Ungariei, ceea ce s'ar' provoca de siguru prin arondarea teritoriala. Zsedé- nyi voteza pentru proiectulu lui Horváth, si desfa-

Pretiulu de Prenumeratiune:
Pre trei lune 4 fl. v. a.
Pre siese lune 7 fl. 50 cr.
Pre anul intregu 15 fl.

Pentru Roman':
4 galb. pre anu, — 2 galb. pre 1/2
de anu, — si 1 galb. pre 1/4 de anu.

Pentru Insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. tapa tim-
brala pentru fiecare care publicati-
une separatu. In Locul deschis
20 cr. de linia
Unu exemplar costă 10 cr.

siura causele, pentru cari nu voiesce a implini dorin- tiele, cu cari romani si serbi se grabescu a pretinde ca consecintie de ratiunaminte si principie, ceea ce antecesorii loru n'a potutu conserva seu eluptă.

Contele Teleky observa ironice, că impartî- rea teritoriala numai ar' instraină natiunalitătilor un'a de alt'a, dar' nu le-ar' apropiă, pre cum sustine Miletics; — elu voteza pentru proiectulu lui Horváth.

Podmaniczky pledeza pentru Nyáry.

Bonis observa, că cas'a represintantilor, can- du a alesu comisiunea acésta, nu i-a datu instructiu- nea, de a se ocupă cu natiunalitătilor, ca corpora- tiuni autonome, ci cu drepturile limbelor cetatianilor singurateci, si aviseza pre Miletics, că proiectulu serbilor n'are alta de scopu, de cătu ca maiori- tatea locuitorilor d'in teritorie dorite să suprime minoritatea.

Armbross spune serbilor, că ei cu proiectulu loru voiescu a dà unei majorităti relative drepturi, cari fatia cu numerulu locuitorilor nu le com- petu.

Branovaczky nega intentiunea insinuata de antevorboriul, consemte cu parerea lui Miletics, si dice, că proiectulu lui Horváth e de prisosu, fiindu că drepturile contineute in acelu-a se eserceza factice si acum de membri singurateci ai natiunalitâtilor. Branovaczky vre să asecure drepturile majorităti, să stabilescă natiunalitătilor ca atari, proiectulu lui Horváth nimicesc si concesiunile comitetului de unu-spre-dice.

Ministrul Eötvös respunde, că e o gresiela mare, deca cine-va voiesce a regulă cestiunea natiunalitâtilor numai in interesulu unu-natiunalităti; aici decide intrebarea, care natiunalitate occupa punctul celu mai practicu. Bas'a ideei brosuri'e sale este, că cestiunea natiunalitâtilor se potu regula numai ca cestiunea religiunaria, pre bas'a egalitatii, care duce la libertate si nu la opresiune, si statulu nu e indreptatit, a pretinde de la cetatianii singurateci, să-si sacrifice libertătile loru, spre a satisface cupidității acelor natiunalităti, cari in teritorie arondate vrea să oprime pre membri singurateci ai minoritâtilor.

Petru Mihályi (deputatu romanu d'in Mar- muresiu, patrialui Dragosiu), pledeza in contr'a proiectului deputatilor natiunali; proiectulu lui Horváth e prè pusulanu; Mihályi accepta de bas'a proiectulu comitetului de unu-spre-dice.

Miletics respunde mai multoru antevorbori, — si mai cu sema ministrului de cultu, că religiunea stă de sine, ca una institutiune nedependintă, natiunalitatea inse si concrescuta cu poporulu, si trebuie garantata ca atare prin legelatiune. Combatendu pre Nyáry cetește dorintele flamandilor in privint'a limbelor loru, substeritate parlamentului belgicu in an. 1858, cari sunt identice cu dorintele serbilor.

Zsedényi lu-intrerupe dicendu: dar' nici acolo nu s'a implinitu. (Hohotu mare.)

Acum presedintele Somssich pune intrebarea: primesce-se proiectulu comitetului de unu-spre-dice ca basa pentru desbaterea speciala. Se scola numai 6—7 membri; asemenea se respinge proiectulu deputatilor natiunali, maioritatea prepondere-ante se dechiară pentru proiectulu lui Horváth.

Acum se scola Miletics si Branovaczky si dechiară, că represintantii serbilor nu mai potu asistă la desbaterea comisiunei despre unu ope- ratu neacceptabilu.

Presedintele Somssich i-aviseza, că d'insii sunt represintanti ai tierei, si nu delegati ai natiunalitâtilor; elu nu-i potu sili, să iee parte la siedintie, dar nu potu nici concede, ca acésta dechiaratiune să se iee la protocolu.

Bonis observa, că acesti domni voru vatemă numai interesele conatiunilor săi, deca numai ieau parte la siedintie.

Nyáry e de parerea presedintelui, se potu că elu nu va mai asistă la siedintele comisiunei, absentarea acésta inse depinde de la voint'a individualui si nu se potu luà la protocolu.

Cu acestea se inchiaia siedint'a, continuarea luni in 19 optovre, la 4 ore d. a.

Proiectu de lege despre egală indreptare a naționalităților.

Cetățanii tieri de deosebită naționalitate fiind dechipărați de egală indreptare încă și cu privire la folosirea limbii lor materne, indreptarea loră egale, cu respectu la unitatea tieri, la posibilitatea și oportunitatea practica a guvernării și a administrației de justiție rapede și punctuale, se statorește în următoarele:

§. 1. Fia-care cetățianu alu tieri pot să-si dă esibilele în limbă materna la comunitatea sa propria și în cîtu va pot să intielesu, și la alte comunități, astăderea la oficiul său cercual si baserecescu, pre cum si la guvernului statului.

In comunitățile acelă, unde nu pot să intielesu în limbă sa materna, se poate folosi de limbă protocolului, său de ore-care-va limbă protocolaria a comunității său a jurisdicției respective;

in esibilele adresate jurisdicției sale și organelor centrali său cerecuali, se poate folosi de limbă protocolului său de ore-care-va limbă protocolaria a jurisdicției său a comunității sale proprie; in esibilele adresate altorui jurisdicții său organelor acelorui-a, numai de limbă protocolaria său de care-va limbă protocolaria a jurisdicției respective.

Folosirea limbii pre terenul legislativ este determinată prin §§. 13—21.

§. 2. In adunările comunale, baserecesci și municipale, folosirea limbii materne este libera totororui acelorui-a, cari au dreptul de a vorbi.

§. 3. Fia-care cetățianu are dreptul pentru sine său în societate cu consotii săi de specialitate, de a determină limbă instructiunei, respective limbă manipulatiunei afacerilor în toate scoalele private, institutele și reuniunile infinitate sub priveliște guvernului din midilocile proprii său intrunite legalmente pentru promovarea economiei publice, a industrii, comerțului, a artelor, științelor și a dezvoltării generale.

Cu privire la folosirea limbii afacerilor, voru fi să se tienă în vedere determinatiile §-lui 1.

§. 4. Comunitățile baserecesci sunt indreptățite, remanendu-ne atinse drepturile jurisdicțiilor loră baserecesci, a determină limbă, în carea voru fi să duce matriculele și a se decide cauzele baserecesci, precum și între marginile legii de instrucție a tieri, a determină limbă instructiunei în scoalelor lor.

§. 5. Corporatiunile și jurisdicțiile mai înalte baserecesci și determină ele însele fatia cu comunitățile baserecesci limbă discussiunei, protocolului, manipulatiunei interne și a comunicatiunei. Dacă acestea nu aru fi limbă oficiale a statului, protocolul se va manipula, din punctul de vedere alături de privilegiile statului și în limbă oficiale a statului.

Limbă corespundintie deosebitelor baserecesci și jurisdicțiuni superioare baserecesci între sine este limbă oficiale a statului.

§. 6. Comunitățile baserecesci, precum și jurisdicțiile mai înalte și supreme baserecesci se potu folosi în esibileloru către guvern de limbă loru de manipulatiune său protocolaria și de limbă oficiale a statului, în esibilele loru către jurisdicțiuni și către organele acestorui-a se potu folosi de acelăși limbi său, dacă au mai multe limbi protocolarie, de ună d'entre aceste.

§. 7. Adunările comunale potu ele însele a-si alege limbă loru protocolaria și de manipulatiune internă. Protocolul are să manipuleze totodata și în limbă, în care 1/5 d'entre membrii indreptățiti voru află de lipsa manipulatiunea acestui-a.

§. 8. Deregatorii comunale sunt indetorati să servă, în atingerea loru cu indivizi particulari, în cîtu se poate de limbă acestorui-a.

§. 9. In esibilele loru adresate guvernului, comunitățile potu să-si intrebuinteze limbă loru protocolaria său limbă oficiale a statului, era în cele adresate jurisdicțiilor, limbă statului său limbă protocolaria a respectivelor jurisdicții. Acea-si măsură va fi de observată și cu privire la esibilele adresate jurisdicțiilor, luându afară totu-si organele cerecuali proprie, caroră potu fi predate și în limbă loru protocolaria propria.

§. 10. Limbă protocolaria și de manipulatiune internă a jurisdicțiilor, afară de limbă oficiale a statului, este orientată limba, a carei-a folosire este considerată de necesară celu puținu prin ună a cinci-a parte a celor indreptățiti de a votă. —

§. 11. Dacă în sensul §-lui 10 ore care-va jurisdicție va intrebuinta în manipulatiunea protocolaria și oficiale pre langa limbă oficiale a statului încă și una alta limbă, testul conceputu în limbă oficiale a statului va decide în casuri de dubietate atâtă cu privire la citatiunea protocolului cîtu și la citatiunea oficială.

§. 12. Dacă din partea jurisdicțiilor se voru asternă guvernului sotocetele comunale său orfanali, cari nu sunt concepute în limbă oficiale a statului, său se voru asternă pre calea apelatiunei planșori private, cari astăderea nu voru fi concepute în aceeași limbă, trebuie să-i se suscurenă totodata și una traducere autentică magiară, midilocita prin jurisdicții.

Spre acestu scopu, fia-care jurisdicție, unde va fi de lipsa, este indetorata a-si intocmi unu traducatoriu său mai multi, provediuti cu cunoștință a limbelor recerute; cari se voru indetoră prin jurament la implenirea punctualei și fi dela a agendelor loru.

§. 13. Deregatorii jurisdicțiilor sunt indetorati să se folosi în atingerea loru cu comunele, adunările, jurisdicții-

nile mai înalte baserecesci, reuniunile, institutele și particuliile de sub sfără activitatea loru oficiale, în cîtu se poate de limbă acestorui din urma.

§. 14. Între sine și în scrisorile adresate guvernului, jurisdicția se folosesc de limbă oficiale a statului, înse în ună rubrica mai de aproape voru potă intrebuinta și limbă, care o folosesc, pre langa limbă statului, în protocolu și în manipulatiunea internă.

§. 15. Fia-carele locitoriu alu tieri, în casurile candu, fără intrenirea vre-unui advocatu, ori ca acuzatoriu, acuzațiu, său petiționatoriu, în persona său prin vre-un mandatariu alu său, rechiamă său și în dreptu de a rechiamă scutul legilor și ajutoriul judiciale, este indreptățită a se folosi:

a) înaintea judecătoriei comunității sale, de limbă sa materna,

b) înaintea judecătoriei altorui comunități, de limbă său de ună d'entre limbile, în carea se manipulează protocolul și afacerile comunității respective;

c) înaintea judecătoriei jurisdicțiunii din cerculu său propriu, de limbă manipulatiunei interne, său protocolaria a comunității sale proprie;

d) înaintea altorui judecătorie, fia aceste d'in jurisdicția sa propria său d'in una jurisdicție străină, va avea să se folosi de limbă protocolaria a jurisdicției, de carea se tiene judecători-a respectiva.

§. 16. In casulu aretat la § 15, atâtă in procederea sa relativă la procesu cîtu și afară de acea, la ascultarea martorilor, la inspectiună judicială și la alte acte judecătoresci, judele se va folosi de limbă personelor ascultate său intrebuintate, înse in protocolul de pertratare de limbă oficiale a statului; in casu înse candu partidele nu aru intielege acestea d'in urma, judele va explica partidelor cuprinsulu protocolului, in casu de lipsa cu ajutoriul unui interpret.

Judele este astăderea indetorată a explica și, după pregătură, a interpreta partidelor încă și documentele mai însemnate a le procesului, in casu candu acestea aru fi concepute într-o limbă neintielesă de ună său altă d'entre partidele litigante.

In interesul partidei, carea are să fi citată, resoluția de citatiune se va concepe în limbă ei materna, in casu candu se va potă erul cu de grabă, de altminteră în limbă protocolaria a comunității, in carea locuiesc partidul care are să fi citată, său chiaru si în limbă oficiale a statului.

Testul originale și autenticu a celoru-lalte resoluții, decisiuni său sentinție, este totu-de-ună celu magiaru, judele este totu-si indetorată a le face cunoscute, respective a le imanuia fia-carei partide încă și în limbă, carea partidul a dorosce, în cîtu acestea limba ar fi acea său ună d'intr' acelle, n carea se manipulează afacerile și protocoile jurisdicției, de carea se tiene și judele insu-si.

§. 17. Dacă asemenei procese se continua la instantia mai înalte, judecătoriul indetoră ex offo, ca totu documentele, cari nu sunt concepute în limbă oficiale a tieri, să le traduca în limbă ungurescă, prin traducatorii sistematizati în fruntea jurisdicției, și să sustina traductiunea deodata cu procesulu la judecători-a de apelatiune.

Decisiunile, conclusele și sentințele judecătorilor mai înalte au să concepe în limbă oficiale a tieri, prin urmare la publicarea acelorui, judecători-a de I instantia este indetorată a observă aceea-si prescriere, care s'a aretat in punctul din urma alu §. 16. in privintă publicatiunei sentințelor judecătoresci de I instantia.

§. 18. In tote procesele, in cari părțile se suplinesc să se suplinesc prin advocatu, limbă pertrărei, a decisiunilor, concluselor și sentințelor, este limbă oficiale a statului.

Excepțione face numai conclusulu de citatiune, in privintă căruiau a se observă determinatiile §-lui 16.

Fie-care parte este indetorată, ca să adauge la documentele intrebuintate, în cîtu acelă-a nu voru fi concepute în limbă oficiale a tieri si una traducere ungurescă.

Traducerile subsemnate in comunu de reprezentanții ambelor părți, cari porta procesu, au să se consideră ca autentice, dacă înse partea contraria ar trage la indoiala fidilitatea traducerei ungurescă, traducerea are să se autentică prin traducatoriu jurisdicționalu.

Protocoile despre inspectiună și ascultarea de martori, au să concepe și in atari procese in limbă personelor ascultate, înse in casu de apelatiune are să se adauge la protocolu și traducerea ungurescă ex offo.

§. 19. Prescrierile de tasse, cu privire la traducatorii, cari au să se asiedă la judecătoriile singuratice, le va statoru ministeriul de interne.

Daca documentele sunt concepute într-o limbă, pentru care la respectivă judecătorie nu este traducatoriu de specialitate, — acelă-a au să se tramite la secțiunea de traducere, ce se va organiza spre acestu scopu in sinulu ministeriului de interne.

§. 20. La afacerile, cari cadu sub competența judecătorilor cambiali, limbă procesului, in interesul credetului publicu, este limbă oficiale de statu.

§. 21. Limbă manipulatiunei interne a judecătorilor seculari, cari aterna de la alegere, e limbă oficiale de statu; judecătorile seculari și-alegu ele înse-si limbă manipulatiunei.

§. 22. La deregatoriale cartei funduale are să se intrebuintă limbă oficiale de statu, totu-si resoluționile și estrasele, dacă poftescu partidele, au să edă si în limbă protocolaria și a manipulatiunei interne a judecătoriei.

§. 23. Limbă oficiale a judecătorilor, cari depind de la denumirea guvernului și eschisivu cea ungurescă.

Spesele traducerei le solvește in procese partea, care pierde; ele trebuie înse anticipate de către partea, carea suferă documentele de tradus. Unde nu obvine asemenea casu, cum e d. e la protocoolele despre inspectiunare și ascultarea martorilor, detorintă anticipare ingreunea pre actoru.

§. 24. Dacă oameni privati, baserice, societăți private, instituții private și atari comunități, cari nu posiedu neci un dreptu judecătorial, nu ar intrebuinta in esibileloru către guvern limbă oficiale a acestui-a, are să se adauge testului unguresc alu resoluționilor, ce voru urmă pre asemenea esibile, afară de casuri urgente, si o traducere in limbă esibitorului.

§. 25. In interesul succesului instrucțiunii publice, in interesul culturii comune și a prosperității, ministrul de instrucție este indetorat a se îngriji, ca cetățanii patriei de fie-care naționalitate să-si potă cultiva pruncii in limbă materna.

Spre acestu scopu, ministrul de culte dispune, ca în tinereturile, unde sunt numerosi cetățanii de o naționalitate, si nu este scola corespondentă indigintelor populațiuni, său nu sunt destule institute de invetimentu de aceste-a, să se înființeze după potinția institute de invetimentu, corespondintă scopurilor atinse.

§. 26. In tinereturile in cari se useaza mai multe limbi, ministrul de culte are să se îngriji, ca scolarii d'in scoalele mudiulocie să capete invetitura deplină gramaticale și in limbă loru materna.

§. 27. La institutele de invetimentu mai înalte, cari se voru inființa in tiera, se voru radica catedre pentru limbile naționalităților, cari locuiesc in massa in acela tineretu.

§. 28. La universitatea tieri limbă propunerei este cea ungurescă, totu-si — in cîtu nu se va fi facutu pan'acum — se voru radica catedre pentru limbile cari se useaza in tiera si pentru literatură loru.

§. 29. Fiindcă la înlocuirea oficelor si in venitoriu va consideră numai capacitatea personale, naționalitatea cui va nu mai potă fi piedecă nice de ici in colo, pentru înaltierea lui la vr'nu oficiu ori demnitate. — Guvernul statului se va îngriji, ca pentru oficiale tieri si anume pentru posturile de comitii suprême, să se aplice după potinția persone d'in naționalitate deosebite, cari sunt versate in limbile recerute si provediute si de altminteră cu cunoștințe necesare.

§. 30. Ordinatiunile legilor de mai innainte, cari stau in contradicție cu determinatiunile de susu, prin acela-si desfintieza.

Carol Kerkápolyi
Ludovicu Horváth.

Raportulu

subcomitetului comisiunei esmise de către casă deputaților dietei Ungariei din anul 1865, in caușa naționalităților.

Subcomisiunea trimisa de comisiunea alesă in caușa naționalităților, a tenu tu de lipsa înainte de tote fipsare asiomei, care să servește de cinoxura in deslegarea problemelor sale.

De atare (cinoxura) a privit ugală indreptare a naționalității poporului locitorie in tiera, si s'a nisuitu, ca să potă găsi unu proiectu de lege, după a carui-a primire pe calitatea legături a totu actele popore să-si potă realiză liberă pretenția loru națională, să le potă realiza pana la marginile, cari le pune neineunguriabilă unetatea politica a tieri, va să dica integritatea teritorială, existintă unitaria a legături si administratiunei ei sociale.

In lucrarea sa subcomisiunea a intrebuita consciștiosu, respective a luat in considerare tote elaboratele transpuse ei de casă deputaților, său prezentate d'in partea de fericitoru naționalități, si care cu stima le include aci sub A, B, C, D, E, d'inpreuna cu proiectul de lege gătitu d'in partea sa si anesatul sub F. La pregătirea acestui proiect de lege, subcomisiunea a fostu cu privire numai la Ungaria, și nu si la tieriile ei sotie.

Pest'a, iuniu 25. 1867.

Paul Nyáry m. p.
pres. subcomis.

Carol Kerkápolyi
notariu

Proiectul de lege

in caușa naționalităților compusu de sub comitetului comisiunei emise in caușa naționalităților, si asternutu casei deputaților.

Capu I.

Drepture de naționalitate pe terenul administratiunei comunale si besericesoi.

§. 1. Tetu cetățianul patriei potă intrebuita limbă sa materna in tote actele adresate antisticii comunei sale, ér' in cele adresate antisticii altorui comunități numai limbă său ună d'in limbile usuate acolo.

§. 2. In adunările comunale membrii potu vorbi in limbă loru materna.

§. 3. Limbă protocolului luat in adunările comunale, si a manipulatiunei afacerilor interne in guvernarea comunala, o va decide adunarea comunala cu majoritate absolută de voturi.

Decă nici o limbă n'ar castiga majoritate absolută de voturi la primă votisare, membrii adunării voru votă de nou

pentru cele două limbi, cari la votarea prima au dobândit mai multe voturi.

Dorind minoritatea, este a se scrie protocolul si în limb'a ei, deoarece la votare pe partea acestei limbi au cadiutu și putința $\frac{1}{3}$ parte a voturilor.

Decisiunea adusă în astă privinția nu poate veni la nouă reîntrare, de către după decursul alor trei ani, și atunci nu mai în adunare capace a decide, care se va conchimă și lângă prealabilă fipsare a cestiunii, la dorința a $\frac{2}{3}$ părții din membrii presenți.

Deca decisiunea se ia la desbatere, meritul cestiunii a decide prin majoritate absolută de voturi.

§. 4. Antistii comunali în comunicatiunile verbale cu locuitorii singulari ai comunei sunt indatorati a întrebuiția limb'a acelui-a, cu care au a face.

§. 5. Comunitățile bisericești pot dispune liberu de pre scrierea matriculelor si limb'a instructiunii in scolele proprii, si in genere despre afacerile comunei bisericești — nu fără de vătămare drepturilor legale ale superiorității loru bisericești.

§. 6. Fie-care juredictiune bisericească înalta si mai înalta si-pote decide după placu limb'a protocolului si afacerilor. Deca ea n'ar fi cea magiara, protocolul este a se luă in aceea (magiara) d'in punctu de vedere alu inspectiunii statului.

Limb'a comunicatiunii in sinulu aceleia-si biserice o va decide juredictiunea ei mai înalta.

Limb'a comunicatiunii intre diferitele biserice este cea magiara.

§. 7. Fie-care biserica este indreptată de a pretinde după regulile, ce se voru precisa in legea de culte si instructiune, ajutoriul statului pentru tote acele comunități bisericești constituise său constituinde in sinulu ei, fie acele de origine naționalitate, cari n'ar fi in stare de a suporta greutățile bisericei si ale instructiunii.

Capu II.

Drepturi de naționalitate pe terenul administratiunei publice la juredictiuni.

§. 8. Fie-care cetătanu alu patriei, comunitate, adunare, juredictiune mai înalta bisericească, asociatiune si institutu in actele adresate către juredictiunea propria pote intrebuiția limb'a sa materna, respective limb'a afacerilor, ér' in acele adresate altoru juredictiuni numai limb'a său un'a d'ltre limbele, in care său in cari se duce acolo protocolul.

§. 9. In adunările juredictiunilor, cari au dreptu de vorbire, potu vorbii in limb'a loru materna.

§. 10. Că in care limbă să se ice protocolul, pre cum si că care să fie limb'a afacerilor interne a juredictiunii si a regatorilor, premergendo fipsarea obiectului, o decide cu majoritate absolută de voturi adunarea conchiamata pentru acestu scopu.

Afara de limb'a statorita protocolului trebuie să se duca și in alt'a, adeca in aceea limba, in care un'a său alt'a, inse celu putința $\frac{1}{3}$ parte d'in membrii adunării generale, remasa in minoritate, de cum-va aru dor, ca să se duca.

§. 11. Decisiunea adusa in cestiunea limbei se pote luă la pertraptare numai înaintea restaurării regatorilor in o adunare deciatoria, care premergendo fipsarea cestiunii, se va conchiamă, inse si atunci numai la dorința a $\frac{2}{3}$ părții din membrii presenți.

Luandu-se decisiunea la pertraptare, meritul cestiunii se decide prin majoritate de voturi.

§. 12. Deca cutare juredictiune nu primește limb'a magiara de limba a protocolului si a manipulatiunei afacerilor interne, d'in punctu de vedere alu inspectiunii statului, protocolul trebuie să se duca si in limb'a (magiara) oficială a statului, ér' la manipulatiunea afacerilor se pote aplica totu aceea-si, ca limba midilocitoria, după placu.

§. 13. Diregatorii jurisdicțiunilor in negotiatiunile loru cu comunitățile, adunările, societățile private, institutiile si privati, cari cadu in sfer'a activității loru, sunt obligati a intrebuiția limb'a acelor-a.

§. 14. Jurisdicțiunile intre sine intrebuițea limb'a magiara; inse jurisdicțiunile, a caror limba statorita de adunare generală pentru manipulatiunea afacerilor interne nu e cea magiara, — dar' fiindu totu aceea-si, intre sine potu comunică in aceea-si limba a afacerilor interne.

Capu III.

Drepturile naționalităților in privința administratiunei statului.

§. 15. Fie-care cetătanu d'in patria are dreptu să se foloseasca de limb'a materna in petitiunile indreptate către regimul tierei.

§. 16. Institutele de invetiamentu pentru arta, sciintia, agricultura, industria si comerciu precum si alte institute de acestea, fie ele intemeiate de persone private, de asociatiuni sau corporatiuni, precum si aceste asociatiuni si corporatiuni, asă si autoritățile mai înalte si cele supreme bisericești, in comunicările loru cu regimul tierei se potu folosi de limb'a administratiunei loru, sunt inse deoblegate a alătură asternute loru, si in limb'a magiara.

Regimul tierei responde in limb'a in care s'a asternutu petitiunea, pe o parte (hasábosan), dara in casuri urgenti potu responde numai in limb'a magiara.

In casuri de dubietato testulu ungurescu este decidiatoriu.

§. 17. Oficiolatele comunica cu regimul tieri in limb'a magiara.

§. 18. Limb'a de administratiune a regimului tierei este cea magiara. Intre altele inse ministeriulu este deoblegat a ave grige ca, precum la tote demnitățile si diregatoriele inalte de statu, asă si in specie in capulu comitatelor (adecă comitii suprime. Trad.) să se aplice in numeru indesulitoriu, d'in senulu toturor naționalităților astfelui de barbati, cari posedu cunoștințele necesare pentru superarea afacerilor diregatorielor, corporatiunilor, institutelor, asociatiunilor si privatilor de naționalitate nemagiara.

§. 19. In institutele de invetiamentu intemeiate deja său cari, după recerintia, se voru intemeia prin statu respective prin regimul, limb'a instructiunii o va defișe ministeriulu de cultu ; dara fiindu că chiar' si regimul are de celu mai înaltu scopu alu său succesulu instructiunii publice, d'in punctu de vedere alu educarii generale si alu binelui generalu, — este indatoratu (minist. de cultu) a se ingriji după potintia, cumcă cetătanii d'in patria, fie de ori si-ce naționalitate, locuindu d'insă in numeru mai mare la unu locu, in mediulocul tienutului loru să se pota cultivă in limb'a loru, pana unde incepe cultur'a mai înalta academică.

§. 20. In scolele mai mici si mai înalte de pe teritorie, pe cari se usiteză mai multe limbi, au să se înființeze catedre de limb'a si literatura pentru fie-care d'ltre acele limbi.

§. 21. Limb'a propunerii la universitatea tierii este cea magiara, au inse să se intemeieze catedre de limb'a si literatura pentru limb'a fie-carei naționalități.

§. 22. De cum-va d'ltre institutele ce erau organizate pe calea inovrei, (§. 23) ori-si-care cu poterile sale nu ar' fi in stare să corespunda pe de ajunsu scopului, d'in cau'a neajungerei, si ar' petitiună la statu pentru ajutoriu: ministrii respectivi voru ave detorintă să faca propunere despre acele dietei, pe bas'a documentelor credibile, adunate. Legislatiunea d'in casu in casu va decide despre cantitatea si modulu ajutoriului, după ce s'a convinsu despre necesitatea acelui-a.

Capu IV.

Drepturile naționalităților in privința asociatiunilor.

§. 23. Fie-care cetătanu d'in patria, tienă-se de ori-si-care naționalitate, precum si oficiolatele, comunitățile, bisericele si comuniile bisericești, au dreptul să intemeieze scole inferioare, de mediuloc si superioare, precum si alte feluri de institute de arta, sciintia, economia, comerciu si industria, ce sunt de lipsa pentru prosperarea acestor'a, fie pe spese proprii său pe calea asociatiunilor; spre acestu scopu cetătanii se potu asocia si formă reunioni sub supraveghierea regimului, facendu-si statute de aceste-a, propasindu in intielesulu statutelor intarite de regimul in acésta privinția; potu aduna fondu de bani, cu acesta potu manipula asemenea sub supraveghierea regimului si in modu corespondatoru pretensiunilor naționale.

Institutele de invetiamentu, cultura si de altu-feliu de sciintia intemeiate in acestu modu — scolele inse numai in consonantia cu cele-lalte norme de invetiamentu — sunt egala indreptatate ca institutele statului, ce li suntu asemenea si de acel'a-si rangu.

Societățile in institutele intemeiate de d'insile potu comunica intre ele si in limb'a loru propria.

Capu V.

Drepturile naționalităților in privința jurisdicțiunii.

§. 24. Unu cetătanu d'in patria fia de ori-si-care naționalitate, in casuri unde, fără să se foloseasca de cutare advokatu, voiesce să apeleze la scutul legilor respective a judeului, fie ca acuzatoriu său acusat, fie ca petitiunatoriu, — are dreptu a se folosi :

de limb'a-i materna in comunitatea sa si in oficiul cercualu, de care se tiene;

in alte comunități, de limb'a comunitatei respective său de un'a d'ltre cele folosite acolo;

in oficiul său jurisdicțiunalu se pote folosi de limb'a sa materna său de limb'a protocolului oficiului jurisdicțiunalu, său de un'a d'ltre limbile lui; in oficiuri straine jurisdicțiunale se pote folosi de limb'a protocolului acelui-a, său de un'a d'ltre limbile lui.

§. 25. Judele eserceaza oficiulu său in casurile §-lui 24, si anume :

in procedur'a afara de procese, decide si ordineaza in limb'a, in care este scrisa petitiunea, respective in limb'a interesarilor;

in cause procesuale inse conduce pertratarea in limb'a partitelor litigante, marturiile, oculat'a, si alte fapte judecătoresci le asculta in limb'a acestor'a; si in fine protocolul lude in limb'a de protocol a oficiului, éra daca de acestea ar fi mai multe, atunci intr'ace'a (limba) d'ltre ele, cu care se voru invoi partile litigante, si candu nu s'ar potă invoi, atunci in ori si care, după placu.

Citatiunile (judiciale), se voru face in limb'a citatului, pentru interesulu lui, de cum-va cu graba se pote erul, intr'alte casuri se voru concepe in limb'a oficioasa a tierii ca in cea a comunicatiunii; dara fie-care citatiune, resolutiune si semnifica, ba chiar', in casuri straordinarie, si alte documente mai momentose, le publica său comunica in limb'a partitelor său a interesilor, de cum-va potescu.

§. 26. Daca o partita se reprezinta prin advokatu, său trebuie să fie reprezentata, atunci advokatul acuzatorului pote să-si alegă limb'a judecătorului respectivu, său un'a d'in ele, daca-si mai multe; dara daca advokatul acuzatului, său advoctii, nu voiesc să mane procesulu in limb'a alesa de ad-

vocatulu acuzatorului, sunt indatorati a se folosi de limb'a magiara.

§. 27. Citatiunile judiciale să se faca in limb'a petitiunei, inse in interesulu partiei citate, daca numai de cătu se poate erul, să se faca si in limb'a acestei-a, intr'alte casuri să se faca in limb'a oficioasa a tierii, ca in cea a comunicatiunii.

Citatiunea, resolutiunea si sentința să se comunice, publice si concipieze in limb'a procesului si, d'in punctu de vedere alu apelatiunii, si in limb'a oficială a tierii.

§. 28. In afacerile ce se tienu de competența tribunului cambialu, limb'a procesului, pentru creditulu generalu va fi cea magiara.

§. 29. Limb'a administratiunii interne a judecătorilor, ce depindu de la alegere, este cea magiara; judecătorii bisericești otareșca si singure limb'a loru de administratiune.

§. 30. Limb'a oficielor cartilor funduale este cea magiara; resolutiunile inse, daca potescu partitele, să se emita in limb'a de administratiune a oficiului, si daca ele (limbele) ar' fi mai multe, intr'ace'a d'ltre ele, in care potescu partit'a; totu in acea limba au a se emite, in traducere fidela, si estratele.

§. 31. Limb'a oficială a tribunalelor ce depindu de la denumirea regimului tierii, este eschisivu cea magiara; ministeriulu de justitia inse este detoratu a grigi ca la tribunale înalte si la cele mai înalte să se denumeasca, in numeru corespondatoru, individi capaci d'in sinulu fie-carei naționalități.

Capu VI.

Drepturile naționalităților in privința legelatiunii.

§. 32. Limb'a pertratarii si a administratiunii in diet'a tierii este cea magiara.

§. 33. Legile au să se publice in limb'a fie-carei naționalități d'in patria.

Capu VII.

Garanti'a egalitatii naționalităților.

§. 34. Ori-si-care lege de mai nainte, ce contradice legilor de mai susu, se sterge.

§. 35. Egalitatea staverita in §§. de mai susu pentru tote naționalitățile ce esista pe teritoriul tierei se dechiară de lege fundamentală a tierii.

*Paulu Nyáry m. p.
pres. subcomisiunei.
Carolu Kerkápoly m. p.
notariu sub-comitetului.*

Congresulu naționalu bisericescu român.

In siedint'a a VII, tienuta in 1/13 octobre, după cetera protocolului d'in siedint'a trecuta si după unele observari, aduce, presedintele la cunoscint'a congresului harthi'a ministrului de interne Wenckheim, indreptata către presidiu, prin carea face cunoscutu, că Majest. Sa l'a insarcinatu a responde la gratulatiunea congresului d'in indemnulu prè înaltei dile onomastice a Majest. Sale, si că Maj. Sa s'a indurat prè gratiosu a primi cu multiamire acea gratulatiune. Acésta scire a primit'o congresulu cu aclamatiunea de „să traiasca.“ — Dupa acésta comunica presidiul, că dlu dep. vice-colonel, Rotariu, depune mandatulu, esprimendu-si de-odata si parerea de reu, că nu-l ierta impregiurările de a satisface acestei onorifice chiamari. — Mai departe anuncia presidiul incurgerea unei petitiuni de la parochulu d'in Măcedoni'a, dieces'a Caransebesului, care petitiune se predă comisiunei petitiunarie. — Se verifica apoi deputatulu Missiciu. — d. Babesiu asterne o petitiune in afaceri de despartire de serbi, de la comun'a Chet'a romana, carea inca se predă comisiunei verificatorie. — Se incinge o disputa mai lunga asupr'a unei petitiuni privitoria la opurile dlui prof. I. Popescu, „Computulu“ si „Compendiu de pedagogia“, substerpnata de d. Dr. Tincu cu propunerea, ca să se alegă o comisiune specială, carea să censureze aceste opuri si să refereze congresului. Acésta după mai multe sprinjiri in intielesulu propunerei d. Dr. Hodosiu, sprinjita de Alduleanu, se termina cu indrumarea petitiunei la comisiunea petitiunarie.

D. Borlea interpeleza presidiul, deca e dreptu, că corespondint'a consistorielor cu guvernulu se porta in limb'a strina, la care interpelare respondu, Archipastorii si Protopresbiterulu Oradiei mari. Borlea e multiamitu cu responsulu, numai in privința eparchiei aradane si-reserva dreptulu de a face o propunere. Cu acésta ocazie asigura dep. Ioanoviciu, că la ministeriu se primesc harthiele mai multi, in urma presidiulu, care areta, că necesita si momentositatea unor cause sub regimele trecute a constrinsu si la ce deca s'au intemplatu, nu s'au intemplatu d'in vre-o perfidia națională.*)

La ordinea dilei vine apoi raportulu comisiunei asupr'a petitiunei pentru restaurarea episcopiei aradane. Dupa ce vorbescu mai multi deputati la acestu obiectu, la propunerea dep. Babesiu se insarcineaza presedintele a midiloc datelor necesarie in privința acésta. — Se verifica deputatulu Petcu

* Nu pricepem deslucirile.

Red.

pentru cerculu alu XVIII. — In fine aduce aminte presidiulu comisiunei de 27, să grabescă cu elaboratul său, la care dep. Babesiu respunde, că comisiunea face totu ce poate, dără momentuoșitatea sarcinii sale a facutu de au intardat pana acum.

Comisiunea de 27 fiindu găta cu elaboratul, ce lu-publicamai la vale, acesta se va luă astă-di său mane la pertratare in siedintia plenaria.

„Tel. Rom.“

Varietăți.

* * (Portul postal pana in Egipt.) D'in prim'a optovre 1868 se solvesce pentru corespondințele adresate in si d'in Egipt (afara de Aleșandria), pentru epistole francate 25 cruceri de unu lotu vamală, pentru epistole nefrancate d'in Egipt 35 cruceri; pentru tiparituri sub legatura crucis 6 cr. de căte 2 1/2 loti vamali.

* * (Ovatiune episcopului Fogarassy.) Cetim in „Zkft.“ urmatoră inscripție dtto Sabiu 12 l. c.: Episcopul Mihailu Fogarassy, visitandu de-una dile comunitățile basericești rom. cat., cari se tienă de diecesă sa, fu intempinat la Naseudu cu solenitate de unu banderiu de calareti romani, cari aveau cu sine mai multe flamure cu inscripție „1863/4.“ Conducatorul acestui banderiu, arătându la inscripție amintita, declară, că romanii d'in Naseudu au venită a areă stima și reverentă dlui episcopu, pentru că d'insulu fu singurul prelatungureseu, care in anii epochali 1863/4 au intrat in dietă de la Sabiu, colocrandu acolo la infinitarea legilor cunoscute, cari sunt petrunse de adeveratul spiretu alu indreptățirei egale, si cari formează credeul politicu alu fia-cârui romanu adeverat si sunt adencu sapate in anim'a intregului popor romanu. — Episcopul Fogarassy respusne, că acă destiniunea rara i causează cu atâtua mai mare bucurie, cu cătu i se fece d'in partea unor barbati, cari nu se tienă de confesiunea sa; mai departe si-expresă parerea sa de reu, că s'au scosu d'in valoare legile salutarie, bune si frumose si indreptate spre multamirea națiunilor sorori, despre cari aminti vorbitorul deputatul salutorie si la a căroru infinitare a colocratu si d'insulu, ce e dreptu in proporție a poterilor sale, inse cu intenție curata de a innaintă binele patriei si alu imperiului; asemenea trebuie să-si exprime parerea de reu, că barbati de statu cari stau in fruntea guvernului de acum au facutu pasi rateciti, scotindu d'in posturile loru pre unii barbati meritati ai națiunii romane, cum sunt d. e. consiliarii Bologa si Macelariu.

* * (Nr. 21. alu foiei „Transilvania“) cuprinde urmatoarele materie: 1. Protocolul adunarei generale (VIII) a asociației transilvane pentru cultură si literatură poporului romanu. 2. Raportul secretariului II despre activitatea comitetului asociației transilvane in decursul anului 1867. 3. Institutul regescu d'in Francia. 4. Epistole agronomice. 5. Clio. 6. Publicarea banilor incursi la fondul Asociației de la 22 augustu c. n. pana la siedintă comitetului Asociației d'in 15 septembrie c. n. a. c. 7. Doue concursuri de stipendie d'in partea comitetului Asociației trans., publicate si in numerul 145 alu „Federatiunei.“

* * (Principale Napoleonu) primă a fi tutorulu pruncilor repausatului princ. Walewsky.

* * (Pregatiri constitutiunale pentru alegerea venitoria) „P. N.“ spune, că unu alegitoriu unguru d'in Cincis-besereco (Pécs) declară — cu privire la alegerea venitoria — că „daca n'a cursu sange pana acum, va curge d'acum inainte. Eu inca i voi incuragi pe omeni: dati (cu fokosulu!) taieri pe cei cu pene rosie!“ — Vivant fokosurile constitutiunale!

* * (Cutremurul de pamantu) d'in Americă sudica repetindu-se mai de multe ori produse nenorociri forte mari. In cetatea Ecuador s'au scosu de su ruine 40,000 mii cadavre.

Sciri electrice.

București, 16 optovre. Conformu dispusei legii pentru armata, votate de camera, se vor recruti in cătu mai curendu 10 milii fetiori.

Triestu, 16 optovre. Caldarea de vapore a naciunilor turcesci „Turabulus Garb“ in 5 opt. a explodat in portul Smyrnei. D'intre 680 soldati 70 devină raniti.

Parisu, 16 optovre. Dupa scirile d'in Brazilia, brazilianii au ocupat cetatea Tebiquary. Lopez scapă către Villaricca. Doue corvete straine plutescu pre fluviu in susu, si se crede, că Lopez se scuti pre unu d'intre aceste.

Madridu, 16 optovre. Diuariile spunu, că imprumutul de 700 reali se va face la bancele engleze, pre langa conditiunii favoritorie. Serrano si Topete fura primiti in Saragossa cu insufletire.

Vien'a, 17 optovre. In siedintă de adiu a senatului imperialu guvernului presintă casei urmatorie proiecte de lege: despre societățile actiunarie, despre reuniunile industriale, despre regularea confinilor d'in tre Elveția si Austria, despre incercarea impaciunii in ainte d'a se desparti părțile casatorite; apoi ordinatiunea imperatresa, referitor la starea exceptiunala d'in Praga, si contratul comercialu, ce are a se face cu Elveția si Anglia; — si in urma se face cunoscutu, că imperatulu a santiunatu legea de presa.

Vien'a, 17 optovre. „Abendpost“ de adiu spune, că: imparatul polone despre primirea principelui Thurn de tiarulu rusilor este o scorintă. Principalele fu primiti cu mare distincție, si in credintă de tiarulu rus. numai unu ce deoblegatoriu pote să imparătescă imperatului Austriei.

Parisu, 17 optovre. Corespondintele d'in Madridu scriu, că Escosura este denumită reprezentante alu Ispaniei in Austria.

Praga, 17 optovre. In urmă turburărilor repetate in Hochstadt si Starckenbach s'au tramesu militia in suburbile respective, si comunetățile acestora fura inscripționate, că decumva lenistea nu se va restitu, esecutiunea militară se va intreprinde pre cont'a loru.

Madridu, 18 optovre. Se vorbesce, că ministeriul voiesce a decide despre formă guvernului venitoriu prin sufragiul poporului. In casul acesta cortesul ar decide numai in privința persoanei domnitorului.

Constantinopol, 16 optovre. Porta își împrumută de la Société generale d'in Parisu 5 milioane pundi de sterl. cu 13 1/2 procintă; împrumutul se va respunde d'in contribuția Anatoliei.

New-York, 17 optovre. Tempulu este favoritoriu recoltei bumbacului. Turburăriile negrilor din statele sudice inca durăză. D'in Haiti se scrie, că Gonaives a ocupat cetatea Salnave. Generariul Calero fu prinsu si impuscatu.

Triestu, 19 optovre. In urmă telegramă ministrului de comerciu pornirea expedițiunii ost-asiatece s'a amanat cu 24 ore.

Madridu, 16 octovre. Reformularea monetelor s'a decis astă-fel, ca ecuivalentele să fie egale cu piciorul monedei franceze. — Juntă d'in Malaga recunoște guvernul.

Belgradu, 18 optovre. „Lev. Her.“ scrie, că Ali Nizami Bey, agintă in Vien'a, e denumit consul general alu Turciei in Pest'a.

Belgradu, 19 optovre. Astă-dă s'au ascultat cei trei acuzați pentru complicitate in complotul contră principelui Antonovits repetesce, ce a spus mai nainte, că Karageorgevits lu-a invitat de două ori, să i-e parte la conjuratiune si la asasinat. Unescovits, Radovanovits si Sorakovits marturisescu, că au sciatu de complotu.

Vien'a, 19 optovre. Bancă anglo-austriana publică urmatorile: In 24, 26, si 27 opt. se vor presintă actiunarii liniei Leupolea-Cernauti, cari au dreptul a luă acțiuni pre lini'a romana Sucia-Jasi. Emisiunca actiunilor face dicece milioane, cursul emisiunii 140. Pentru acțiuni deplină solvite si pentru solutuni in rate, cursul actiunilor face 7%, in argintu. Bancă anglo austriana procura solutuni intregi său in rate pre langa reuniificatiune de 5%.

Sabiu, 19 optovre. Congresul român bescrescă s'a inchiață astă-di, după ce a statutu statutul organic pentru imparătrea metropolicii.

Parisu, 19 optovre. „Gaulois“ scrie: Primă declarată corespondintului lui „Gaulois“, că elu n'a avut nici candu de cugetu a si-insusit coron'a spaniolă, si aru refușă-o, chiaru de i-s'ar ofră.

Proprietariu, redactoru respondintului si editoriu:
ALEANDRU ROMANU

Comunicatiunea drumurilor de feru.

Vien'a-Pest'a-Segedinu-Temisior'a-Baziasiu.

De la Vien'a	pleca la 7 ore 45 min. dem. si la 8 ore — min. ser'a.
„ Posionu	„ 10 „ 24 „ „ 10 „ 51 „ „
„ Neuhausen	„ 1 „ 23 „ diu'a, „ 1 „ 54 „ năpteau
„ Pest'a	„ 5 „ 19 „ d. m. „ 6 „ 31 „ deman.
„ Czegléd	„ 7 „ 54 „ „ 9 „ 14 „ „
„ Segedinu	„ 12 „ 12 „ năpteau, „ 2 „ 55 „ dup. m.
„ Temisior'a	„ 3 „ 55 „ dem. „ 7 „ 47 „ „
„ Jasenova	„ 8 „ 4 „ „ *)
„ Beserică-Alba	„ 8 „ 40 „ „
Sosescu in Basiasiu	la 9 „ 10 „ „

*) De la Temisior'a la Baziasiu comunică numai odată.

Basiasiu-Temisior'a-Segedinu-Pest'a-Vien'a.

De la Basiasiu	pleca la 5 ore 55 min. d. a.
„ Beserică-Alba	„ 6 „ 27 „ „
„ Jasenova	„ 7 „ 6 „ „
„ Temisior'a	„ 10 „ 40 „ ser'a si la 7 ore 25 min. dem
„ Segedinu	„ 2 „ 26 „ năpteau, „ 12 „ 53 „ diu'a
„ Czegléd	„ 6 „ 35 „ dem. „ 6 „ 21 „ d. a.
„ Pest'a	„ 9 „ 55 „ „ 9 „ 30 „ „ ser'a
„ Neuhausen	„ 1 „ 52 „ diu'a, „ 1 „ 8 „ năpteau
„ Posionu	„ 4 „ 48 „ d. a. „ 4 „ 12 „ dem.
Cosesce in Vien'a	la 6 „ 36 „ „ 6 „ — „ „

De la Oradea-Mare la Clusiu, pleca in totu dilele la 6 ore 30 minute după medieadi, sosescu in Clusiu la 1 ora 30 minute după medieadi. Cale de 19 1/4 mile, tiene 18 1/2 ore 40 minute, costa 10 fl. 92 cr.
„ Clusiu la Oradea pleca in totu dilele la 12 ore diu'a, sosescu in Oradea la 6 ore 40 minute demaneti'a.
„ Aradu la Sibiu (prin Dev'a) pleca in totu dilele, la 7 ore ser'a, sosescu in Sibiu la 2 ore 15 minute năpteau. Cale de 34 1/4 mile, tiene 31 ore 15 minute, costa 20 fl. 2 cr.
„ Sibiu la Aradu (prin Dev'a) pleca in totu dilele la 7 ore ser'a, sosescu in Aradu la 1 ora 45 min. năpteau.
„ Temisior'a la Sibiu pleca in totu dilele la 6 ore deman. sosescu in Sibiu la 1 ora 30 min. după medieadi. Cale de 36 1/4 mile, tiene 31 ore 40 min., costa 20 fl. 44 cr.
„ Sibiu la Temisior'a pleca in totu dilele la 12 ore diu'a, sosescu in Temisior'a la 7 ore 40 minute ser'a.
„ Temisior'a la Orsiova pleca luni-a, marți-a, joi-a, si sambătă la 6 ore demaneti'a, sosescu in Orsiova la 6 ore deman. Cale de 26 1/4 mile, tiene 24 ore, costa 14 fl. 98 cr.
„ Orsiova la Temisior'a pleca dominică marți-a, mercuri-a si vineri-a la 6 ore ser'a, sosescu in Temisior'a la 6 ore ser'a in diu'a urmată.

Jasenov'a-Oravita.

De la Jasenov'a	pleca la 8 ore 30 minute demaneti'a.
„ Jam	„ 9 „ 12 „ „
„ Racasdia	„ 10 „ 12 „ „

Sosescu in Oravita la 10 „ 57 „ „

Vien'a-Arau.

De la Vien'a	pleca la 8 ore — minuto ser'a.
„ Pest'a	„ 6 „ 25 „ „
„ Czegléd	„ 9 „ 47 „ „
„ Szolnok	„ 11 „ 2 „ „

Sosescu in Aradu la 5 „ — „ „ ser'a.

Oravita-Jasenov'a.

De la Oravita	pleca la 4 ore — minute după medieadi.
„ Racasdia	„ 4 „ 45 „ „
„ Jam	„ 5 „ 38 „ „

Sosescu in Jasenov'a la 6 „ — „ „

Vien'a-Oradea-Mare.

De la Vien'a	pleca la 8 ore — minute ser'a.
„ Pest'a	„ 6 „ 35 „ „
„ Czegléd	„ 9 „ 27 „ „
„ Püspök-Ladány*	„ 1 „ 58 „ „

Sosescu in Oradea la 4 „ 38 „ „

Aradu-Vien'a.

De la Aradu	pleca la 10 ore 15 minute demaneti'a.

</